

Keltő orvosi műtét bemutatására kerül most Paál Jób hírlapírónak „A kötőhelytől vissza a frontig” című darabjában, amelyet az Uránia-Színház mutatott be. A darab ma, vasárnap, valamint kedden és csütörtökön is szerepel az Uránia másorán.

(*) **A Színházak hírei.** A Vígyszínház jövő hetének eseménye a szezon első újdonságának, a *Korzó szépe*-nek bemutatója lesz. *Blumenthal* és *Kadelburg* énekes darabját, amelynek rendkívül gazdag és melodikus partitúráját *Holländer* Viktor írta, Berlinben egész idényen át adták, *Diósy* Nusi, a *Zsuzsi kisasszony* kitűnő személyesítője, kreálja az egyik női főszerepet, énekes szerepet játszik *Haraszthy* Hermin, *Pallay* Rózi és *Csáky* Irén is. A férfi főszerepeket *Csontos*, *Vendrey*, *Sarkadi* és *Sziklay* adják. — A *Korzó szépe*t *Gábor* Andor alkalmazta magyar színre. A *Zsuzsi kisasszonyt* *Bródy* Miksa, *Martos* Ferenc és *Kálmán* Imre népszerű operettjét a mai vasárnapon kívül még kedden és pénteken ismétlik. A *Van-e babja?* című bohózatot adják hétfőn este és a jövő vasárnap délután. Szerdán *A tanítónőt* adják, csütörtökön este pedig a kabarét, amely ma délután is színre kerül. Jövő vasárnap és hétfőn a *Korzó szépe* szerepel a játékkrenden. — A *Király Színház* szeptember elsején, szerdán kezdi meg rendez évadját. Első előadásul *Strauss* Oszkár operettje, *A bájos ismeretlen* kerül színre. Az operett szerdától kezdve minden este műsorra van tűzve; Rátkával, Király Ernővel, Latabárral, Szabolcsal, Raskóval, Lábass Jucival és Tisza Karollal a főszerepekben. Vasárnap délután az *Uj Augusztusi Tarka Est* műsorát adják. Az *Uj Augusztusi Tarka Est* ma vasárnap este is színre kerül, míg vasárnap délután az *Uj Nagy Tarka Est* műsorát adják először. — A *Budai Színház* drámai személyzete *Bónyi* Adorjának *A modell* című színművére készül, amely szerdán kerül először színre. — A *Budapesti Színházban* ma, vasárnap délután félnégy órakor a *Málcsi mozgósít* című énekes és táncos pesti tréfa kerül színre. Este rendez helyárrakkal *Ohnet* színművét, *A vassgyárost* adják. Kedden lesz a bemutató előadása *A háborús anyós* című bohózatnak, amely *Kövessy* Albert fordításában kerül színre. Nagy érdeklődést mutatkozik *A hajótörtek* című életkép iránt is, amely legközelebb fog színre kerülni. Keddtől, augusztus 31-étől az előadások ismét este félnyolc órakor kezdődnek.

LOVAS-FÉLE

ZENECONSERVATORIUM AKADEMIAI ELŐKÉSZÍTŐ

VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8. SZÁM
TELEFON: 501

Beiratás egész nap. Elsőrangú okl. művész tanároktól Bizonyítvány. Művészi és pedagógiai oklevél. Felhőtteknek esti tanfolyam. Felvétetnek egész kezdők a teljes kiképzésig a zongora, hegedű, gordonka, ének, cimbalom. Zeneelmélet zeneszerzési tanzakokra. Középkolai énektanításra előkészítő kurzus évi tandíja **150 korona**

TUDOMÁNY, IRODALOM

(Aage Madelung.) Mióta a „Hádinaplóm” című kötet megjelent, Aage Madelung neve a legismertebbek közé tartozik Magyarországon. Széleskörű feltűnést és osztatlan lelkesedést keltettek ennek a nagy írónak megemlékezései a harcoló Magyarországról. Találó megfigyelés, belátás a magyar nép lelkébe és ritka őszinteség jellemzik Madelung írásait. A könyvet Németországban is szívesen olvassák, magyar kiadása pedig a legszebb könyvsikerek egyike. A könyv ára 3 korona. Megrendelhető lapunk könyvtárában.

(A Kárpátok a hádtörténelemben.) „A nagy háború” a világháborúnak ez a hozzáértéssel írt népszerű történelme legutóbb megjelent füzetében rendkívül érdekes módon azt ismerteti miképpen oldottuk meg a Kárpátok védelmét. Haditerveink következtében az orosz hadsereg olyan helyzetbe jutott, hogy mennél beljebb kerül, annál közelebb jutott romlásához. A füzet gyönyörű képanyagában az első kárpáti betörés minden jelentős mozzanata megörökítésre talál. A füzet két műmelléklete közül az egyik *Gergely* Imre nagyszerű színnyomatban visszaadott festmény egy vakmerő huszárratról. Az új füzet 40 fillérért kapható minden könyvkereskedésben.

Váltsunk fémpilkelyeket a nemzeti adozatkésztség szobrára! Adományok a szerkesztőség címére is beküldhetők

FŐVÁROS

Városházi élőképek

Eseményekben dus, eredményekben silány esztendőzt zárt le az utolsó városházi közgyűlés. Szeptember végéig tart a pihenés e nagyszerű gépezetben, azután folytatják a kitűnő fórumon azt, amit eddig csináltak — a semmittevést. A vakációjukban kigömbölyödött arcok szinte kiáltanak a művész után, aki hivatali jelentőségük portréját megelevenítheti.

Az őszi tisztújítás munkáját megkönnyítjük talán, amikor siluetteket rajzolunk Budapest legfőbb hivatali urairól, Budapest sorsintézőiről. A munka, bevalljuk, rendkívül könnyű, mert az érdemes férfiak *nem zavarják e munkát*, amint a jó modellekhez illik, anyagi türelemmel, nyugodt lelkiismerettel pihennek előttünk és arcképük néhány primitív vonással is hamar megrögzíthető.

Talán rangsor szerint kellene közölni a vázlatokat, amelyek a fejtől a halig, szóval egész virgoncságában mutatják be a városházát. Ámde ahol annyiszor uralkodik fejtelenség, ott vajmi nehéz megállapítani a sorrendet és hogy hol vannak a nemesebb szervek voltaképpen. A fej nélküli galériában hadd következzenek hát a maguk rendszertelenségükben egymásután az élőképek és mint primus inter pares, ime jelenjen meg a festői csoport élén — Folkusházy tanácsnok.

Folkusházy Lajos

A közéletmezés — nem érdemes róla jobb hasonlatot mondani — olyan, mint a rossz asszony: amíg jó, addig nem beszélnek róla és nagy baj van, ha tulontul sokat foglalkoznak vele. Békeidőben senki sem hallott a fővárosi közéletmezési ügyosztályáról, senki sem tudta közelebbről, Folkusházy tanácsnok kilétét? A szívével van úgy az ember, mint ahogyan a pesti nép volt, a most már ismert nevű Folkusházy Lajossal; amíg jó a szív, nem is érezzük, hogy van és ha tudjuk, érezzük, hogy van, az már annyit jelent, hogy a szív működés abnormális. Folkusházy tanácsnoknak a nevét akkor ismerle meg a pesti közönség, amikor a kukorica rohammal elfoglalta a kenyeret és a marhahus ostromolni kezdte a nyolc koronás magaslatot. Természetes, hogy ebben nagy része volt a világháborús konjunkturának. De egy alkalommal a tanácsnok kitűnő ötlettől áthatva, azt mondotta, hogy a háborús idők közéletmezését a béke napjaiban kell megalapozni, biztosítani. A retrospektív oknyomozó történelemnek tehát feltétlenül módjában lesz megállapítani a közéletmezési ügyosztály vezetőjéről, hogy az ötletei és a munkája semmiféle okozati összefüggésben nincsenek egymással.

Egy esztendő óta egyik közéletmezési mulasztás a másikat érte. A városházán mindössze két hónapra van berendezve a vezetők hivatalos látóköre. Az a derűs optimizmus, amely vezér-elve a városházi közigazgatásnak, a világháború tartamát csekély két hónapra szapta a városházi sztratégákkal. Két hónap múltán már nem volt liszt, nem volt hus, kezdődött az ideges kapkodás, a kormányhoz való futkosás, ankézés, tárgyalás, ügyosztálybővítés. Bővült, bővült az ügyosztály és a liszt közben fogyott, fogyott, míg egészen elfogyott. A hus patikaszerre vált, a tej még hamiskásabb lett, mint volt azelőtt. A közönség kezdetben várt, azután csodálkozott, végül tombolt elkeseredésben; később belerágta a bánatát a kukoricakenyérbe és kénytelen-kelletlen vegetáriánus kosztra terelte étrendjét, mert hushoz ritkán jutott.

A sok panasz tengerében már-már emmerült a közéletmezési ügyosztály vezetője; de azután még sem akarták elejteni, mert bizonyára senki sem volt a tanács tagjai között, aki ne tudta volna, hogy az ügyosztályban személytávozáskor a közéletmezést rendbe kell hozni, amire senkinek sem lehetett

A közéletmezés botrányai folytatódtak Folkusházy további működésével. A legújabb felsülés ismét a lisztnél érte a tanácsnokot. Esztendő előtt nem volt a városnak lisztje, mert nem szerzett be kellő időben kellő mennyiséget. Most több százezer métermázsát vásárolt — nagyobbára bizottsági tagoktól — s mikor már csak az a gond maradt hátra, hogy a rengeteg lisztet hol helyezze el a főváros, a kormány elutasította a fővárosnak a gabonamonopoliumra, majd a lisztbehozatali tilalomra vonatkozó kérését, mindenki annyi lisztet rakhat félre, amennyit tud, a szövetkezetek, egyesületek egész esztendőre ellátják magukat, úgy hogy Folkusházyék most a másik végletbe estek: a város nyakán marad a fölöslegesen vásárolt liszt, aminek az lesz a természetes következménye, hogy a város kénytelen lesz tetemes ráfizetéssel leszállított áron tudni a hatalmas készleten. Ne legyünk igazságtalanok: mind ennek Folkusházy tanácsnok csak részese, de nem egyedüli okozója. De az ő neve fogalomná lett; jelenti a közéletmezés balkezét, a gyakorlati érzék, a kereskedelmi értékcsökkentő szellem teljes hiányát, a profeszszori hajlamoknak kiütöközését az adminisztrációban, a teljes tehetetlenséget, amely Folkusházy Lajos számára a *városházi impotentiát* címet biztositotta.

Érdekes probléma, vajjon hogyan kerülhetett Folkusházy Lajos a legfontosabb ügyosztály élére? A megfejtés az akkori viszonyokban található. Mikor pedig Bárczy Istvánból polgármester lett, Melly Béla, aki nem csinált sohasem titkot abból, hogy az új rendszer pénzügyi politikáját nem helyesli, minduntalan ellenkezésbe került emiatt a tanács többi tagjaival. Elkedvetlenedését addig-addig táplálták, amíg végre tanácsnoki állását felcserélte az árvaszéki elnök stallumával, amely ugyan díszesebb és jövedelmezőbb, de az aktivitásról való lemondást jelenti. Melly a közéletmezési ügyosztályt vezette hosszú idő óta s amikor távozott, a helyébe Folkusházyt választotta meg a közgyűlés tanácsnoknak. Nem azért, mintha nagy érdemei lettek volna, de mert soron volt, a rangban legidősebb tanácsjegyzők egyike volt. Sohasem volt népszerű; száraz egyénisége alkalmasnak látszott arra, hogy élére álljon a közéletmezésnek, amelyhez annyi magánérdek tapad. Olyan ember kellett, akit nem ismer és nem kedvel sem a tejkereskedő, sem a pék, sem a malomigazgató, sem a vendéglős, sem az élelmiszerüzorás, sem a kofa, sem a közvetítő-kereskedő. Így került a tipikus hivatalnok, a szorgalmas, de lélek nélküli munkás a városi tisztviselő-hierarchia püspöki fokára és az üresen álló közéletmezési tanácsnoki helyre. Békeidőben, amikor ez az állás nem követel nagyobb kalibert, hanem inkább pedáns hivatalnokot, lelkiismeretes adminisztratív erőt, — egészen rendesen elvezette volna Folkusházy tanácsnok a közéletmezési ügyosztályt. De a nagy idők nagyember-kereteibe nem tudott belenőni, képességei nem tudták áthidalni a világbeke és a világháború közötti különbséget. Így lett belőle a világháborúnak egyik áldozata.

A cinikusok szerint mi sem bizonyítja jobban Folkusházy tanácsnok tehetetlenségét, mint az a tény, hogy a hozzáférhetetlenségéhez soha sem fért szó. Ismerni kell azt a munkát, amelynek nap-nap után voltak részesei a közéletmezési ügyosztály tagjai. A világháború egész esomó lézengő éhenkorász ügynököt segített fel. Emberek, akikkel komoly üzletember azelőtt szóba sem állott, ma dús gazdag fezőrök, tekintélyes hadsereg- és városházi szállítók. A vállalkozásuk rizikómentes; mindegyiküknek volt egy városatya ismerőse, akitől mindössze annyit kértek, hogy eszközölje ki itt vagy ott, hogy szóba álljanak velük. A városatya befolyása hatott, az élelmes senkivel tárgyalni kezdtek a városházán, nem nézték kicsoda, miye van, megbízást adtak neki, vagy megrendelést százezres szállításra s amikor a rendelés a zsebében volt, talált árut is, kapott előleget is. Így született meg az üzletnek egy új fajtája: „Érték minta nélkül“. Pénz nélkül, hitel nélkül milliós szállítások bonyolítottak le. Természetes, hogy a városházán örömmel fogadtak minden eladót és természetes, hogy nagyon sok olyan üzlet is született, amelyben nem a szoliditás vére csörgedezett. De tény, hogy Folkus-

házy Lajos nevét nem hozhatta senki kapcsolatba egyetlenegyszer sem ilyenfajta üzlettel, ami nem is csuda; önálló, független ember, a fizetése tizenhatezer korona, igazgatósági tagságai tizezer koronát is jövedelmeznek, szóval egyszerű ferencvárosi polgár, akinek szürke alakjához kellemes szinharmoniaival illik a kék autó. Folkusházy éjjelnappal a hivatalában van: — Budapest közéletmezésén ez nem látszik meg. A munkája csak őt magát nemesíti, és e tevékenység nemesi címe: zöld csarnokban kukoricakenyér és nyolc koronás marhahus!

* **A liszt kiosztás nehézségei.** A városházán ugyszólván tanácstalanul szemlélik az eseményeket. Megrótuk, hogy a Krausziroda megszüntette működését és most a lisztnek a fogyasztóközönséghez való juttatását más szervekre kell bízni. Eddig a fővárosnak elsősorban a fogyasztókkal volt baja, azután a nagykereskedőkkel és a kiskereskedőkkel. Most aztán a malmok is megunták a város kapkodó politikáját és egymásután jelentik ki, hogy nem hajlandók a város lisztutalványait honorálni, mert amíg eddig mindössze 15—20 nagykereskedőnek szállították a lisztet, most naponta 600—1000 üzletfelet kell kiszolgálniok, ez pedig drágítja az üzemet. Új megoldásra van tehát szükség és növeli a nehézségeket az, hogy a város *anyagilag* kívánja fenntartani az eddigi rendszert, mert nem hajlandó lemondani arról a két-három millióról, amit kezelési költség címén összeszed s ami végeredményben a kenyeret drágítja.

A lisztosztó hivatal megszűnésével kapcsolatban a városnak egy érdekes akciójáról számolhatunk be. Amint ismeretes, a kormány nem akceptálta a tanácsnak azt a felterjesztését, amelyben a lisztnek Budapestre való behozatalát kérték tiltani. A kormány azon az állásponton volt, hogy szeptember 15-ig mindenki vásárolhat lisztet a vidéken és a főváros tanácsának nem áll módjában megakadályozni a liszt felszállítását akkor, ha a vidéki hatóság szabályszerű szállítási igazolványt állított ki. Ezzel szemben a városházán az a felfogás, hogy a 2072/1915. számú miniszterelnöki rendelet, amely a termény zár alá vételéről szól, negyedik §-ában világosan kimondja, hogy családjának gabonaszükségletét mindenki csak a saját törvényhatóságának területén vásárolhatja be. A budapesti lakos tehát csak Budapesten vásárolhat gabonát. A vidéki szolgabírónak hatalmában áll ugyan budapesti lakos részére is szállítási igazolványt kiállítani, azonban ehhez joga nincs. A főváros tanácsa most már olyan értelemben kíván felírni a kormányhoz, hogy a vidéki szolgabírókat kötelességeik pontos betartására utasítsák és ha már a kormány nem akarja tiltani a liszt behozatalt, legalább tiltsa el azt, hogy a rendelet szellemével ellenkező gabonavásárlások történjenek a vidéken. Ezzel az intézkedéssel kívánják biztosítani a főváros által drága pénzen vásárolt gabona eladásának lehetőségét.

* **A főváros cukorellátása.** A cukor horribilis áremelkedéséről ismételtel megemlékeztünk már; köztük azt is, hogy ebben a cikkben *csak látzólagos hiány* van, mert a nagykereskedők az emelkedés biztos tudatában elvonják készleteiket a forgalom elől. A főváros hetekkel ezelőtt *száz vagon cukrot* vásárolt a cukorkarteltől, azzal a szándékkal, hogy élelmiszerüzletei útján ellátja vele a fogyasztóközönséget, amíg lehet. Később a munkások szövetkezetének, majd a köztisztviselők fogyasztási szövetkezetének 20—20 vaggont átengedett a város, amiből azonban természetesen csak az illető szövetkezetek tagjainak volt hasznuk. Mult héten a Magyar Fűszerkereskedők Egyesülete tagjai számára tíz vagon cukrot kapott a várostól, azzal az ígérettel, hogy még husz vaggont fog kapni, mert az egyesületnek 2400 kereskedő a tagja és így tíz vagonból alig jut egyre egy fél métermázs. Alig hogy erről tudomást szerzett a konkurrens Fűszer-, Vegyes- és Kiskereskedők Egyesületének vezetősége, rögtön futott Bódy Tivadar alpolgármesterhez és a maga egyesülete számára hasonló kedvezményt kért. És mert történetesen fővárosi bizottsági tag, meg is kapta a tíz vagon